

Riktlinjer för serveringstillstånd

Riktlinjerna gäller för verksamheter i Borlänge, Falun, Gagnef, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter.

Antagna av gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel 6 februari 2024.

Riktlinjerna gäller från och med 1 april 2024.

Innehåll

1. Allmänt	3
1.1 Allmänt om riktlinjer.....	3
1.2 Allmänna förutsättningar för tillståndsgivning.....	3
1.3 Ordning och nykterhet.....	4
1.4 Diskriminering.....	4
2. Kommunens verksamhet	5
2.1 Styrning av verksamheten.....	5
2.2 Kommunens informationsskyldighet med mera.....	5
2.3 Ansökan och handläggning.....	5
2.3.1 Handläggningstider.....	5
2.4 Den gemensamma nämndens tillsynsverksamhet.....	5
2.4.1 Förebyggande tillsyn.....	5
2.4.2 Inre tillsyn.....	5
2.4.3 Yttre tillsyn.....	6
2.5 Avgifter.....	6
2.5.1 Avgifter för prövning.....	6
2.5.2 Tillsynsavgifter.....	6
3. Prövningar avseende serveringstillstånd	7
3.1 Lämplighetsprövning.....	7
3.1.1 PBI – Personer med betydande inflytande.....	7
3.1.2 Finansiering.....	7
3.1.3 Remisser.....	7
3.1.4 Kunskapsprov.....	7
3.2 Serveringsställe.....	8
3.2.1 Serveringslokal.....	8
3.2.2 Uteservering.....	8
3.3 Kök och matutbud.....	8
3.3.1 Köksutrustning.....	8
3.3.2 Matutbud.....	9
3.4 Prissättning och marknadsföring.....	9
3.4.1 Prissättning.....	9
3.4.2 Marknadsföring.....	9
3.5 Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl.....	9
3.6 Serveringstider.....	10
3.6.1 Allmänt om serveringstid.....	10
3.6.2 Uteservering.....	11
3.6.3 Tillfälligt utökad serveringstid.....	11
3.7 Gemensamt serveringsutrymme.....	11
3.8 Cateringverksamhet.....	11
3.9 Kryddning snaps.....	12
3.10 Provsamakning.....	12
3.10.1 Provsamakning vid arrangemang.....	12
3.10.2 Stadigvarande provsmakningstillstånd.....	12
3.11 Villkor vid meddelande av serveringstillstånd.....	12
3.12 Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap.....	13
3.12.1 Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten.....	13
3.12.2 Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap.....	14

1. Allmänt

1.1 Allmänt om riktlinjer

Gemensamma nämnden har sedan 2014-01-08 haft riktlinjer för serveringstillstånd.

Riktlinjerna redogör för

- vad som gäller enligt alkohollagen (2010:1622) och anslutande föreskrifter
- vilken hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsprövningen
- Syftet med kommunala riktlinjer för alkoholserving är att skapa
- förutsebarhet för om en etablering som planeras kan ges tillstånd
- lika behandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd

Genom riktlinjerna kan kommunen informera allmänheten om den lokala anpassningen till alkohollagen. Riktlinjerna ska utgå från alkohollagens regler som i vissa fall ger ett utrymme för kommunen att utveckla sin egen alkoholpolitik. Kommunen ska dock inte ha egna regler som avviker från alkohollagen.

Alkohollagen är en skyddslag och finns för att begränsa alkoholens skadeverkningar. En utgångspunkt är att skyddet för människors hälsa går före näringspolitiska hänsyn.

1.2 Allmänna förutsättningar för tillståndsgivning

Spritdrycker, vin, annan jäst alkoholdryck, starköl eller alkoholdrycksliknande preparat får inte säljas om det inte föreligger rätt till det enligt alkohollagen. Det krävs tillstånd för försäljning av dessa drycker.

Serveringstillstånd krävs dock inte om serveringen:

- Avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer.
- Sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än själva kostnaden för inköp av dryckerna.
- Äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.
- Observera att samtliga ovan nämnda kriterier ska vara uppfyllda för att få servera utan serveringstillstånd.

Den gemensamma nämndens riktlinjer för serveringstillstånd uppmärksammar speciellt vad som ska gälla avseende alkoholpolitiska olägenheter, serveringslokalens beskaffenhet, serveringstider, uteserveringar, diskriminering och tillfälliga tillstånd. Riktlinjerna är till för att säkerställa en tydlighet och likabehandling.

Vid en ansökan om tillstånd att servera alkohol prövas såväl den sökandes lämplighet och lokalernas lämplighet. Den allmänna standarden, på så väl maten som på miljön, är avgörande för möjligheten att få ett serveringstillstånd.

Allmänna grundsatser för serveringspolitiken har sedan länge varit att ordning och nykterhet ska råda vid servering.

Utöver kraven på sökandens och lokalernas lämplighet kan kommunen avslå en ansökan om serveringstillstånd, om alkoholserveringen kan befaras medföra olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller om det av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Det är, oavsett remissinstansernas yttranden, kommunen som fattar beslut i ärenden som rör serveringstillstånd.

1.3 Ordning och nykterhet

Rättsregel

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kapitlet i alkohollagen, och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kapitlet. I lagens 1 kapitel 11 § andra stycket står det att försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället. Bestämmelserna i 3 kapitlet om försäljning är därför tillämpliga även vid servering. 3 kapitlet 5 § och 8 kapitlet 20 § handlar båda om att se till att hålla ordning där man säljer och serverar alkoholdrycker. Enligt 3 kapitlet 5 § ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning, och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kapitlet 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Riktlinjer

Den gemensamma nämnden utgår från att samtliga serveringsställen med serveringstillstånd arbetar utifrån en ansvarsfull alkoholservering. Det bör därför finnas en internpolicy för personalen på serveringsstället. För att minska risken för överservering bör det i policyn framgå om restaurangen har någon gräns om hur stor mängd alkoholdrycker får serveras till en och samma person vid samma tillfälle.

I begreppet serveringsställe ingår, förutom serveringslokal inomhus och eventuell uteservering, även närområdet utanför serveringsstället inklusive gästkon.

Enligt 8 kap 20 § ska vid servering av alkoholdrycker ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks. Gemensamma nämnden anser inte att det är förenligt med kravet på måttfullhet att servera större mängder alkohol vid ett och samma tillfälle till en person eller en mindre grupp människor, då denna typ av servering är svår att överskåda konsekvenserna av. Det är alltså inte tillåtet med servering av helflaskor med spritdryck, så kallade ölhinkar, öltunnor, shotsbrickor, användande av drinkvagnar eller liknande.

Servering ska skötas av serveringspersonal och får inte överlätas till gäster för självservering.

Den gemensamma nämnden anser det vara av största vikt att restauranger med serveringstillstånd har en genomtänkt alkohol- och drogpolicy, för en säker och trygg miljö, för både personal och gäster. Policyn ska vara väl känd av alla berörda.

1.4 Diskriminering

Verksamheten för den gemensamma nämnden är mångkulturell vilket återspeglas i områdets restaurang- och nöjesliv. Alla människor tillmäts lika värde och mångfalden betraktas som en resurs. Alla invånare ska ha samma rättigheter men också samma möjligheter oavsett etnisk och kulturellt ursprung, religion och sociala ställning.

Alla invånare ska känna sig trygga och säkra på sin hemort och i sitt bostadsområde. De ska kunna röra sig fritt, utan rädsla får utsättas för brottslighet eller kränkningar. Dessa riktlinjer ska vara vägledande för kommunens insatser för att motverka olaga diskriminering i samband med restaurangbesök och med detta förhindra att någon blir särbehandlad och exempelvis nekas inträde till restaurangen.

Erkänt eller lagakraftvunnet diskrimineringsbrott bedöms allvarligt och innebär normalt sett att serveringstillståndet ska återkallas.

2. Kommunens verksamhet

2.1 Styrning av verksamheten

Kommunerna Borlänge, Falun, Gagnef, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter har delegerat arbetet med serveringstillstånd till den gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel. Den gemensamma nämnden består av en ledamot och ersättare från varje deltagande kommun. Värdkommun för den gemensamma nämnden är Falun. Tjänstepersonerna som arbetar på uppdrag av den gemensamma nämnden arbetar på ATL-kontoret som är placerat i Falun.

2.2 Kommunens informationsskyldighet med mera

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinjer

Den gemensamma nämnden publicerar information om hur man ansöker om olika typer av serveringstillstånd och om vad som krävs för att beviljas tillstånd. Det ska även finnas information om handläggningstider och avgifter. Nämndens riktlinjer för serveringstillstånd ska finnas tillgängliga på hemsidan.

2.3 Ansökan och handläggning

2.3.1 Handläggningstider

Rättsregel

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Riktlinjer

Den gemensamma nämnden strävar efter att hålla så korta handläggningstider som möjligt i ärenden som rör serveringstillstånd. Innan beslut kan fattas ska en utredning göras innehållande bland annat kunskapsprov och remisser som skickas till olika myndigheter. När utredningen är klar ska ett tjänstemannaförslag presenteras då den gemensamma nämnden håller sammanträde, nämnden har normalt sammanträde en gång i månaden. Normal handläggningstid för stadigvarande tillstånd är ca 2-3 månader, och för tillfälliga tillstånd ca 1-2 månader. Handläggningstiden räknas från det att en fullständig ansökan har inkommit till ATL-kontoret, beskrivning av en fullständig ansökan finns på falun.se.

Beslutsprocessen kan förlängas med ytterligare fyra månader vid exempelvis situationer som att sökanden inte klarar kunskapsprovet inom rimlig tid.

2.4 Den gemensamma nämndens tillsynsverksamhet

Rättsregel

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 § alkohollagen.

Riktlinjer

2.4.1 Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn sker genom information och utbildning rörande alkoholserving. Syftet med den förebyggande tillsynen är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer, så att brister i verksamheten inte uppstår. Målsättningen är att den gemensamma nämnden årligen anordnar krögarträffar och utbildning i ansvarsfull alkoholserving för serveringsställets personal. Förebyggande tillsyn inkluderar även exempelvis information på hemsidan och informationsbrev.

2.4.2 Inre tillsyn

Den inre tillsynen innebär en kontroll om tillståndshavaren bedriver verksamheten enligt gällande lagar och regler. En inre tillsyn kan öppnas om det inkommer information om brister, genom uppmärksammade brister vid yttre tillsyn eller genom regelbunden informationsinhämtning från andra myndigheter till exempel Skatteverket, Polismyndigheten och Kronofogden. Om en utredning inleds ska kommunen avsluta ärendet med ett beslut, beslutet kan bli erinran, varning, återkallelse eller att den avslutas utan åtgärd.

2.4.3 Yttre tillsyn

Den gemensamma nämndens yttre tillsyn sker efter en tillsynsplan där restaurangerna delas in i olika riskkategorier utifrån deras verksamhet. Antalet tillsynsbesök beror bland annat på serveringstillståndets utformning där till exempel en nattklubb får tätare tillsyn än en matrestaurang. Tillsynen kan vara planerad men även händelsestyrd. En genomförd tillsyn ska dokumenteras och avslutas. Det som uppmärksammas under tillsynen kommuniceras muntligen på plats, och ett tillsynsprotokoll skickas alltid till tillståndshavaren i efterhand.

Tillsynen sker alltid oanmält och kan ske när som helst under den tid som serveringsstället är öppet. Vid tillsynen har kommunen rätt att tillsyna alla ytor på hela serveringsstället. Kommunen granskar flera delar vid tillsynen, exempelvis: ordning och nykterhet, att servering inte sker till berusade eller minderåriga gäster, att gäster enbart har alkohol inom den beslutade serveringsytan, prissättning, att det finns ett tillräckligt matutbud och att lokalen bedöms säker utifrån brandsäkerhetssynpunkt. Ibland sker en fördjupad kontroll av de alkoholdrycker som säljs så att det inte finns "svartsprit" på serveringsstället. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället, och i dess omedelbara närhet, sker på ett måttfullt sätt.

Tillsynen kan även ske tillsammans med andra myndigheter, såsom Skatteverket, Polismyndigheten, miljökontoret, tullverket eller räddningstjänsten. Varje deltagande myndighet gör tillsyn utifrån sin lagstiftning. Kommunen och polismyndigheten är tillsynsmyndigheter utifrån alkohollagen.

2.5 Avgifter

De avgifter som tas ut är beslutade av respektive kommun som deltar i den gemensamma nämnden. Avgifterna är en andel av prisbasbeloppet och beräknas inför varje kalenderår. Avgifterna ska täcka kostnaderna för arbetet som utförs, i det inkluderas löner, kostnad för lokal, intern utbildning och andra kostnader knutna till verksamheten.

Rättsregel

Kommunen har enligt 8 kapitlet 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för prövning och tillsyn av den som söker eller innehar serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnadsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (2017:725).

Riktlinjer

2.5.1 Avgifter för prövning

Avgifterna för prövningar ska täcka kostnaden för utredningarna av de ansökningar som inkommer. Vid ansökningar om tillfälliga tillstånd ingår även tillsynsavgift i ansökningsavgiften.

2.5.2 Tillsynsavgifter

Tillsynsavgiften består av en fast avgift som ska täcka kostnaderna för den förebyggande tillsynen. Tillsynsavgiften består även av en rörlig avgift som baseras på den riskklass serveringsstället tillhör utifrån den verksamhet som bedrivs och det tillstånd man har. Den rörliga avgiften ska bekosta den yttre tillsynen som sker på serveringsstället. Tillsynsavgiften ska även täcka andra arbetsuppgifter som hör till tillsyn, bland annat administration, diarieföring, rådgivning och service och samverkan med myndigheter och kommuner.

3. Prövningar avseende serveringstillstånd

3.1 Lämplighetsprövning

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 12 § alkohollagen får ett serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp lagen.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Riktlinjer

3.1.1 PBI – Personer med betydande inflytande

När sökande är en juridisk person är det kommunen som bedömer vilka personer som är att betrakta som PBI (personer med betydande inflytande i rörelsen) och som ska prövas utifrån personlig och ekonomisk lämplighet. Exempel på PBI är ägare, VD, ledamot, firmatecknare, bolagsman, men även andra personer kan bedömas som PBI utifrån deras roll och mandat.

Samtliga PBI:er ska ha god vandel och vara väl förtroagna med den svenska alkohollagstiftningen. Med god vandel menas att man ej har brottslig belastning och är ekonomiskt skötsam. Krav på godkänt kunskapsprov kan ställas även på nya PBI:er i ett bolag som har ett pågående serveringstillstånd.

3.1.2 Finansiering

Finansieringen av köpet eller uppstarten av ett serveringsställe samt övriga omkostnader ska kunna redovisas och styrkas med relevanta dokument. Den sökande ska kunna visa var pengarna kommer från, samt att pengar överförts från långgivare till låntagare samt köpare till säljare.

3.1.3 Remisser

Vid prövning av serveringstillstånd och PBI:er skickas remisser till följande myndigheter: Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogden, miljökontoret och räddningstjänsten.

Genom att skicka remisser till Polismyndigheten, Skatteverket och Kronofogden kontrolleras den sökandes vandel, d.v.s. att den sökande inte är brottsligt belastad, att han är ekonomiskt skötsam samt har gjort rätt för sig till det allmänna (till exempel skatter, moms och arbetsgivaravgifter).

Gällande lokalen och verksamheten skickas remisser till Polismyndigheten, miljökontoret och räddningstjänsten.

Polismyndigheten

Polismyndigheten är en obligatorisk remissinstans enligt 8 kap. 11 § alkohollagen. Polisen skriver ett yttrande där de uttalar sig om ansökan och om de bedömer att det föreligger risk för ordningsstörningar. Polisen gör även en slagning om PBI:erna finns

registrerade i brottsregistret och gör en bedömning av lämpligheten.

Skatteverket och Kronofogden

Skatteverket och Kronofogden skickar information som blir underlag för bedömning av ekonomisk skötsamhet. Informationen gäller sökandebolaget, PBI:erna samt andra bolag PBI:erna är engagerade i. Skatteverket besvarar remisserna med information om skatteregistrering, eventuella skatteskulder, kontrollavgifter och liknande. Kronofogden bistår med information om det finns aktuella eller tidigare skulder registrerade.

Miljökontoret

Miljökontoret informerar om serveringsstället är anmält som livsmedelsanläggning, om det finns brister gällande livsmedelshandling samt om det föreligger risk för närboendestörningar.

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten yttrar sig om serveringsstället utifrån brandsäkerhetssynpunkt.

3.1.4 Kunskapsprov

Innan en ansökan kan beviljas ska sökanden genomföra ett godkänt kunskapsprov hos kommunen. Enligt alkohollagen är det inte möjligt att göra ett prov innan en skriftlig ansökan har inkommit till kommunen.

Det är den gemensamma nämnden som bedömer vilka personer som måste avlägga kunskapsprov. Den gemensamma nämnden ska vid sin prövning av en sökandes kunskaper i alkohollagen använda prov framtagna av Folkhälsomyndigheten, och följa Folkhälsomyndighetens föreskrifter om kunskapsprov.

Vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap får kommunen göra undantag från skyldigheten att göra kunskapsprov om ansökan avser ett enstaka tillfälle. Från att en sökande ansöker om ett andra serveringstillfälle under samma kalenderår ska ett kunskapsprov avläggas.

3.2 Serveringsställe

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 14 § alkohollagen ska serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. I 8 kapitlet 15 § alkohollagen anges att serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering.

Riktlinjer

Ett serveringsställe består oftast av en serveringslokal där gästerna befinner sig och tillhörande personalutrymmen, ibland finns även en uteservering. Serveringsstället innefattar alla dessa utrymmen som sökanden/tillståndshavaren har rätt att bruka för sin verksamhet. När en ansökan om serveringstillstånd beviljas anges en serveringsyta som ofta är samma yta som serveringslokalen och uteserveringen, det är enbart inom den beslutade serveringsytan som gäster får befinna sig med alkohol.

3.2.1 Serveringslokal

Serveringslokalen ska omfatta ett visst avgränsat utrymme och vara överblickbar, vilket är grundläggande för alla typer av serveringstillstånd. Det är inte meningen att serveringstillstånd ska kunna ges för gatukök och liknande miljöer. Gästerna ska i normalfallet kunna beställa och bli serverade vid bordet. Lokalen ska vara registrerad av miljökontoret som livsmedelsanläggning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004.

- Miljökontoret i respektive kommun ger bekräftelse om lokalen är registrerad som livsmedelsanläggning.
- Lokaler som används för stadigvarande servering av alkoholdrycker ska vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt.
- Serveringsstället ska ha tillräckligt antal sittplatser för gäster inom serveringsytan. Ett riktvärde är att minst 25 % av gästerna på stället ska kunna sitta vid ordentliga bord.
- Lokalerna kommer att insynas för att göra en bedömning av vilka ytor som kan godkännas som serveringsyta. Personalutrymmen, toaletter och liknande ska inte godkännas som serveringsytor. Trappor mellan våningsplan är i normalfallet inte serveringsyta.

3.2.2 Uteservering

En uteservering ska normalt ligga i direkt anslutning till serveringsstället samt vara fysiskt avgränsad från kringliggande områden där servering inte får förekomma. (Bygglovsnämnden kan ha synpunkter på avgränsningens utformning.) Så kallad satellitservering godkänns inte i normalfallet då serveringsställets kök ska ligga i anslutning till serveringslokalen, men kan bedömas som godtagbart om den ligger på samma gård och övriga omständigheter medger det.

Uteserveringens placering och utformning ska vara sådan att den kan överblickas bland annat för att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster

som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservice utomhus som inomhus. Det innebär bland annat att lagad eller på annat sätt tillredd mat måste kunna tillhandahållas även på uteserveringen. Därutöver krävs tillstånd för användande av offentlig plats enligt ordningslagen eller dispositionsrätt av privat mark.

- Särskilda villkor kan ställas på uteserveringar, så som att uteserveringen ska vara utrymd 30 minuter efter serveringstidens slut på uteserveringen eller att serveringspersonal ska finnas på plats under hela serveringen.
- Serveringsytan utgörs av sittplatser vid bord, på en klart avgränsad yta i anslutning till restaurangen.

3.3 Kök och matutbud

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 15 § alkohollagen står att stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

I 8 kapitlet 22 § alkohollagen ska lättdrycker finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning vid servering av alkoholdrycker.

Riktlinjer

3.3.1 Köksutrustning

Serveringsstället ska ha ett eget kök och tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat. Köket ska vara tillräckligt utrustat för att kunna tillreda och tillaga den tänkta maten på menyn. Enklare utrustning som en lägenhetsspis är inte tillräckligt för att kunna få ett stadigvarande serveringstillstånd.

3.3.2 Matutbud

Matutbudet får inte vara av snabbmatskaraktär, det är därför viktigt att tillståndshavaren på något sätt förädlar råvaror.

- Matutbudet ska erbjudas och kunna tillhandahållas under hela serveringstiden fram till klockan 23.00. Det ska finnas ett varierat utbud av maträtter.
- Matutbudet som erbjuds ska vara tillagat eller tillrätt på serveringsstället.
- Efter klockan 23.00 är det tillräckligt med ett fåtal enklare rätter. En rätt innebär att gästen ska kunna äta sig mätt, det räcker därför inte med nötter, snacks eller liknande.
- Det ska finnas synliga skriftliga menyer med utbudet av både mat och dryck. Detta för att tydliggöra utbud och priser och därmed underlätta för gästerna samt vid tillsyn. Prisen ska vara sådana att mat också erbjuds i praktiken.
- Om en restaurang serverar till exempel lunchbuffé är det tillåtet att ha färre rätter på den synliga menyn, men vid efterfrågan ska gäster kunna beställa rätter från a la carte-menyn.
- En huvudrätt behöver inte vara varm enligt alkohollagen, däremot ska den vara lagad eller på annat sätt tillredd från råvara. En betydande del av maträtterna ska utgå från råvaror, en meny som består av prefabricerade maträtter bedöms inte vara godkänd. Likartade maträtter så som pizza räknas som en maträtt även om den har olika toppings då det inte bedöms vara ett varierat utbud. Vid nyansökan och förändring av menyn ska bolaget redovisa hur maten tillagas eller tillreds.
- Ett varierat utbud av lättdrycker innebär att det ska finnas minst ett lättdrycksalternativ till respektive slag av alkoholdryck som erbjuds i verksamheten.

3.4 Prissättning och marknadsföring

3.4.1 Prissättning

Rättsregel

I 8 kap 21 § alkohollagen anges att priset för en alkoholdryck eller alkoholdrycksliknande preparat får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken eller preparatet jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på sådant sätt att försäljning av drycker eller alkoholdrycksliknande preparat med högre alkoholhalt främjas.

Riktlinjer

Detta innebär att tillfälliga prissänkningar på alkoholdrycker, så kallade Happy hour, inte får ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Om en tillfällig prissänkning görs på alkoholdrycker ska samtliga alkoholdrycker med lägre alkoholhalt samt samtliga lättdrycker sänkas i motsvarande grad. Priset på serveringsställets hela matutbud av huvudrätter ska alltid sänkas minst i motsvarande grad som sker på alkoholdrycker, prissänkning i motsvarande grad beräknas i procent.

3.4.2 Marknadsföring

Rättsregel

I 7 kap 1 § alkohollagen anges att vid marknadsföring av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat till konsumenterna ska särskild måttfullhet iakttagas. Reklam- eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol. Marknadsföring får inte rikta sig särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år.

Riktlinjer

Vid all marknadsföring ska särskild måttfullhet iakttagas, det innebär att den inte får vara uppsökande, påträngande eller uppmana till bruk av alkohol. Måttfullhetskravet gäller för alla aspekter av marknadsföringen – hur den är utformad, var den finns och hur den kommuniceras. Marknadsföringen får inte vara ett dominerande inslag, vara ett inslag vid tävlingar eller vara av "jippo-liknande" karaktär.

Det finns ett så kallat animeringsförbud som innebär att det inte är tillåtet att uppmuntra gästerna att beställa alkoholdrycker. Det är därför inte tillåtet med mängdrabatt på alkoholdrycker. Det innebär att det inte är tillåtet med erbjudanden likt "köp 3 betala för 2", men även att centiliterpriset för spritdrycker ska vara detsamma oavsett mängd.

3.5 Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa, även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Riktlinjer

Det finns enligt alkohollagen ingen generell "rätt" att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljöförvaltningens bedömning av risken för att störningar uppkommer för närboende, ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Det ska för den gemensamma nämnden vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker, på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl som kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Det som här menas med serveringsställets belägenhet är särskilt känsliga områden såsom närheten av skolor eller ungdomsgårdar där ungdomar vistas eller samlas, redan etablerade missbruks- eller brottsbelastade miljöer, utpräglade bostadsområden där buller från serveringsstället kan ge upphov till störningar med mera, och som kan innebära risker för uppkomsten av olika alkoholrelaterade olägenheter.

Efter en helhetsbedömning kan det föreligga alkoholrelaterade olägenheter då:

- Polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på eller omkring serveringsstället.
- Miljökontoret avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts, eller riskerar att utsättas för, bullerstörningar från serveringsstället.
- I de fall där kommunen äger kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller angående sökandes lämplighet.

För att motverka en osund utveckling i samband med alkoholservering ska särskild uppmärksamhet riktas på:

- Områden som är särskilt känsliga ur ordnings- och bullersynpunkt.
- Särskilt känsliga områden är i anslutning till barn-, ungdoms-, sport- och idrottsmiljöer.
- Då det gäller idrotts- eller liknande anläggningar bör tillstånd avseende alkoholservering till allmänheten inte medges i samband med bedrivande av idrott.
- Om alkoholservering ändå ska komma ifråga, avses en restauranglokal i avgränsad del av idrottsanläggningen. Alkoholservering medges inte till idrottspublik på läktaren.
- Beviljande av spritdrycker ska bedömas mycket restriktivt i närheten till barn-, ungdoms-, sport- och idrottsmiljöer.

Nytablering i föregående områden ska bedömas restriktivt och serveringsställets verksamhetsinriktning (målgrupp, pub, matrestaurang, nattklubb etc.) ska särskilt uppmärksammas.

3.6 Serveringstider

Rättsregel

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken, och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan har fått längre serveringstid behöver därför inte motivera bifall till en annan ansökan. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider.

Riktlinjer

3.6.1 Allmänt om serveringstid

Normal serveringstid enligt alkohollagen är mellan klockan 11.00 och klockan 01.00.

Serveringsställets öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från serveringsställen med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har både ett folkhälsoperspektiv och en rent alkoholpolitisk betydelse, eftersom ökad tillgång på alkoholdrycker leder till en ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Ökad alkoholkonsumtion leder också ofta till ett ökat krogrelaterat våld.

Polismyndighetens och miljönämndens yttrande om befarade ordningsstörningar, risk för störning av närboende med mera, tillmäts stor betydelse och läggs till den individuella och samlade bedömningen som tillståndsmyndigheten har att göra. I den bedömningen ska även vägas in restaurangens inriktning. Den inriktning som tillståndshavaren väljer och den profil som skapas för verksamheten, är ofta av avgörande betydelse för ordningsförhållandena i och omkring serveringsstället.

En individuell prövning enligt alkohollagen måste dock alltid göras, det vill säga det finns ingen generell rätt att få servera alkohol efter normaltiden. Detta innebär att serveringsställen kan få olika beslut om serveringstider beroende på deras förutsättningar.

- Serveringstid beviljas tidigast från klockan 11.00 inom den gemensamma nämndens verksamhetsområde.
- Serveringstiden bör överensstämma med serveringsställets öppettider.
- Klockan 01.00 anses som normal sluttid och gäller allmänt för serveringsställen. Serveringstiden kan dock tidigareläggas eller senareläggas. Polismyndigheten och miljönämnden är obligatoriska remissinstanser och deras yttranden är av stor betydelse vid prövning av serveringstiden.
- Serveringstiden kan inom den gemensamma nämndens verksamhetsområde utökas till maximalt klockan 03.00.
- Beslut om serveringstid efter klockan 02.00 ska tidsbegränsas till som längst ett år i taget.

3.6.2 Uteservering

- Vid uteserveringar ska stor hänsyn tas till befarade närboendestörningar.
- Polismyndigheten och miljönämnden är obligatoriska remissinstanser och deras yttranden är av stor betydelse vid prövning av serveringstiden.
- Tidigare stängningstid ska övervägas när det finns risk för närboendestörningar och/eller ordningsstörningar. Om risken för störningar bedöms låg kan serveringstiden förlängas.
- Serveringstiden kan inom den gemensamma nämndens verksamhetsområde utökas till maximalt klockan 03.00.
- Om uteserveringen ligger inom tätbebyggt område bör serveringstid efter klockan 22.00 söndag till torsdag, och klockan 24.00 fredag, lördag samt dag före helgdag tidsbegränsas till ett år i taget.
- Vid musik eller liknande ska ljudnivån anpassas så att närboende inte upplever ljudet som störande. Respektive kommuns riktvärde för ljudnivå ska inte överstigas.
- Normalt villkoras serveringstiden med att uteserveringen ska vara tömd på gäster 30 minuter efter serveringstidens utgång.

3.6.3 Tillfälligt utökad serveringstid

- Serveringstid för tillfälligt utökad serveringstid vid enstaka tillfällen kan inom den gemensamma nämndens verksamhetsområde beviljas till maximalt klockan 04.00.
- Utökad serveringstid kan beviljas för som mest fem tillfällen per kalenderår.

3.7 Gemensamt serveringsutrymme

Rättsregel

I 8 kapitlet 14 § andra stycket alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

Riktlinjer

Lokalen, eller platsen för det gemensamma tillståndet som helhet, ska vara överblickbar och vara väl avgränsad. Tillståndsmyndigheten kan komma att meddela särskilda villkor som exempelvis förordnade ordningsvakter, bordsservering och/eller personal på den gemensamma serveringsytan under den tid som servering pågår. Denna bedömning sker i samband med ansökan.

Vid eventuella överträdelser av alkohollagens regler kan tillståndet för det gemensamma serveringsutrymmet komma att återkallas.

3.8 Cateringverksamhet

Rättsregel

I 8 kapitlet 4 § alkohollagen kan den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap meddelas stadigvarande serveringstillstånd. Förutsättning för detta är att den lokal där serveringen äger rum vid varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd till slutna sällskap.

Riktlinjer

Förutsättningar för ett sådant tillstånd är att det ska finnas ett väl utrustat kök för tillredning av mat. På meny ska finnas ett varierat utbud av för-, huvud- och efterrätter. Tillståndet gäller i de ingående kommunerna i den gemensamma nämnden. Om verksamhet ska ske i annan kommun utanför den gemensamma nämndens upptagningsområde måste en ansökan göras i den aktuella kommunen.

För varje tillfälle som tillståndshavaren ska servera mat och alkoholdrycker i den gemensamma nämndens upptagningsområde ska en anmälan på särskild blankett lämnas till kommunen, tillsammans med ett godkännande från räddningstjänsten, om att lokalen är godkänd ur brandsäkerhetssynpunkt. Intyg om godkännande från räddningstjänsten behöver inte lämnas om catering ska ske till privat bostad.

Så kallad micro-catering när en tillståndshavare lämnar mat och alkoholdryck för att sedan lämna serveringsstället är inte tillåtet. För att få servera alkoholdrycker måste serveringspersonalen vara på plats under hela serveringstiden.

3.9 Kryddning snaps

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 3 § alkohollagen får den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Riktlinjer

Kryddning av snaps avser spritdryck som motsvarar det traditionella svenska okryddade brännvinet och verksamheten ska vara i liten skala. Avsikten med denna möjlighet är för servering i den egna verksamheten. Kryddning ska ske i originalbutelj. Av den anmälan som ska göras till kommunen ska framgå vilka kryddor som används, vilken spritdryck som avses och mängd som ska kryddas.

3.10 Provs smakning

3.10.1 Provs smakning vid arrangemang

Rättsregel

I 8 kapitlet 6 § framgår att provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat kan anordnas vid arrangemang riktade till allmänheten, under förutsättning att arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker och den lokal där provsmakningen avses äga rum. De partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller preparat som avses erbjudas.

Riktlinjer

En tillståndshavare med serveringstillstånd ska kunna anordna provsmakning av alkoholdrycker inom ramen för sitt serveringstillstånd. Innan arrangemanget ska en anmälan göras till kommunen. I anmälan ska anges tid och plats för provsmakningen, vilka utställare som ska finnas på plats, vilka drycker som ska erbjudas provsmakning av, hur biljettförsäljning ska gå till samt hur ordning och nykterhet ska säkerställas.

Det är också möjligt för partihandlare/utställare att erhålla ett tillfälligt tillstånd för provsmakning, antingen enskilt eller gemensamt. Detta tillstånd gäller enbart provsmakning av den eller de drycker tillståndet omfattar. Vid provsmakning av en dryck ges en mycket liten mängd, en matsked eller mindre.

Om det tillfälliga tillståndet missköts kan man inte räkna med att få ett nytt tillstånd vid ett eventuellt nytt ansökningstillfälle. Tillstånd ska endast ges i samband med mässor, antingen renodlade vin-, öl- eller spritdrycksmässor eller om dryckerna är en del av andra produkter som mässan omfattar, exempelvis köksmässor.

3.10.2 Stadigvarande provsmakningstillstånd

Enligt 8 kapitlet 7 § har den som tillverkar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället

erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna eller preparaten. Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning.

Riktlinjer

De producenter som driver restaurangverksamhet med serveringstillstånd där de serverar de egenproducerade vinerna, eller andra egenproducerade alkoholdrycker, är det tillåtet att inom ramen för detta också erbjuda provsmakning av de egna produkterna.

Den producent som inte har serveringstillstånd ska kunna erhålla ett särskilt tillstånd för att kunna erbjuda provsmakning. Något krav på matsservering krävs inte. Däremot ska sökanden uppfylla krav på lämplighet och laglydnad som vid ansökan om serveringstillstånd.

3.11 Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Rättsregel

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar.

Riktlinjer

Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall.

Den gemensamma nämnden använder sig av möjligheten att besluta om villkor främst i följande fall:

- Vid närhet till barn-, ungdoms-, eller sport- och idrottsmiljöer.
- Om ordningsvakter ska finnas på restaurangen och mellan vilka klockslag.
- Om enbart bordsservering är tillåten på hela eller delar av serveringsstället.
- Serveringspersonal ska stadigvarande tjänstgöra på uteserveringen då gäster som blivit serverade alkoholdrycker uppehåller sig där.

3.12 Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Rättsregel

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Riktlinjer

Tillfälliga tillstånd till allmänheten förekommer oftast i samband med någon form av arrangemang, musikalt eller kulturellt, liksom vid stora idrottsevenemang. Det handlar ofta om utökning av serveringstider, lokaler, anordnande av s.k. tältservering etc.

I den nationella handlingsplanen framgår det att samhället måste skapa flera alkoholfria miljöer. Den gemensamma nämnden tolkar detta så att stor restriktivitet ska råda då tillfälliga serveringstillstånd söks på sådana platser där det inte tidigare har funnits alkoholservice eller där sådan servering kan utgöra ett onaturligt inslag i miljön. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten bör därför endast i undantagsfall medges på idrottsplatser.

Ett krav vid beslut om tillstånd är att personer som ska vara ansvariga för serveringen ska vara kunniga och lämpliga för uppgiften. Detta kontrolleras via det kunskapsprov som ska göras.

En förutsättning för tillstånd är att kraven från övriga myndigheter är uppfyllda och att rätten att disponera marken kan styrkas.

Serveringstillstånd ska inte medges till sexklubbar eller mässor med liknande innehåll. I de undantagsfall då tillståndsmyndigheten beviljar ett tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten ska följande riktlinjer gälla:

3.12.1 Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten

- Stor återhållsamhet ska gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig främst till ungdomar.
- Kraven på intyg för markupplåtelse, brandmyndigheternas godkännande och anmäld livsmedelshantering ska vara uppfyllda.
- Lagad eller tillredd mat ska tillhandahållas.
- Servering ska bedrivas på en avgränsad serveringsyta där bordsplatser finns som på en vanlig restaurang. Runt serveringsytan ska finnas acceptabla avgränsningar.
- Betyggande tillsyn av serveringen måste garanteras. I denna ingår att servering och konsumtion av alkohol enbart sker inom den avgränsade serveringsytan.
- I det tillfälliga tillståndet bör anges det antal personer brandskyddet godkänt lokalen för samt av sökanden angivet antal bordsplatser.
- Servering av spritdrycker (starksprit) medges endast i undantag.
- Klockan 01.00 ska anses som normal sluttid, men serveringstiden kan tidigareläggas eller senareläggas. I bedömningen av serveringstiden har Polismyndigheten och miljönämndens yttranden stor betydelse.
- Serveringstiden för en period kan utökas till maximalt klockan 03.00.
- Serveringstiden för enstaka tillfällen kan utökas till maximalt klockan 04.00.
- Tillfälliga tillstånd kan beviljas vid högst tio enstaka serveringstillfällen per kalenderår, eller för en sammanhängande period av maximalt två månader per kalenderår i samma lokal. Vid fler tillfällen eller en längre period krävs stadigvarande serveringstillstånd.
- Begränsningen i antal enstaka serveringstillfällen gäller inte i lokaler som drivs av ett offentligt organ och där det inte är möjligt att få ett stadigvarande serveringstillstånd utifrån den verksamhet som bedrivs. Exempel på detta är Folkets hus eller kulturhus som drivs av kommunen och där ingen enskild kan få en permanent dispositionsrätt.
- Tillfälligt tillstånd ska inte beviljas av tjänsteperson i avvaktan på beslut om stadigvarande tillstånd.

3.12.2 Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap

- Det slutna sällskapet ska utgöra en begränsad krets som har något gemensamt intresse man samlas kring, utöver den aktuella tillställningen som tillståndet söks för.
- Innan tillställningen ska arrangören veta vilka personer som kommer, till exempel genom mottagande av anmälningar. Det innebär att det inte är tillåtet att bli medlem vid dörren.
- Serveringslokalen får inte vara öppen för insläpp av nya gäster under pågående tillställning.
- Lagad eller tillredd mat ska tillhandahållas.
- Tillfälliga tillstånd kan beviljas vid högst tio enstaka serveringstillfällen per kalenderår, eller för en sammanhängande period av maximalt två månader per kalenderår i samma lokal. Vid fler tillfällen eller en längre period krävs stadigvarande serveringstillstånd.
- Begränsningen i antal enstaka serveringstillfällen gäller inte i lokaler som drivs av ett offentligt organ och där det inte är möjligt att få ett stadigvarande serveringstillstånd utifrån den verksamhet som bedrivs. Exempel på detta är Folkets hus eller kulturhus som drivs av kommunen och där ingen enskild kan få en permanent dispositionsrätt.
- Annonsering som når allmänheten är inte tillåten. Det innefattar annonsering i massmedia, på hemsidor, öppna grupper på facebook, lappar på anslagstavlor eller liknande.
- Serveringstider ska prövas utifrån samma kriterier som gäller för tillstånd för servering till allmänheten.